

VBC Aa en Maas

Visplan Aa en Maas

Beschrijving visserij binnen waterschap Aa en Maas

Visplan Aa en Maas

Opgesteld namens de

***visrechthebbenden
in de***

VBC Aa en Maas

definitief: oktober 2024

Statuspagina

Titel	Visplan Aa en Maas; Beschrijving visserij binnen waterschap Aa en Maas
Samenstelling	Opgesteld door VBC Aa en Maas

Bibliografische referentie:

VBC Aa en Maas, 2024. Visplan Aa en Maas; Beschrijving visserij binnen waterschap Aa en Maas. Visrechthebbenden in de VBC Aa en Maas te 's-Hertogenbosch.

© **VBC Aa en Maas**

Uit deze nota mag vrijelijk worden geciteerd, onder vermelding van de bron.

Vastgesteld door de visrechthebbende partijen middels een schriftelijke akkoordverklaring.

VBC Aa en Maas

Akkoordverklaring

Visplan Aa en Maas. Versie 01, oktober 2024

Ondergetekende verklaart **hierbij akkoord te zijn met het Visplan Aa en Maas, zoals is vastgesteld tijdens de vergadering van het Dagelijks Bestuur van waterschap Aa en Maas van 15 oktober 2024.**

Voor wat betreft de omschrijving van de huidige situatie stemt ondergetekende niet in met eventuele foutieve informatie die door andere partijen is ingebracht. Ondergetekende gaat alleen akkoord met de omschrijvingen die betrekking hebben op de eigen visrechten en visserijactiviteiten.

Organisatie: Sportvisserij Zuidwest Nederland

Naam ondertekenaar:

Handtekening:

Plaats en datum:

Organisatie: Waterschap Aa en Maas

Naam ondertekenaar:

Handtekening:

Plaats en datum:

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	7
2	Beschrijving werkgebied.....	8
3	Visrechten	11
3.1	Het visrecht	11
3.2	Visrechthebbenden	11
4	Sportvisserij	12
4.1	Organisatie	13
4.2	Sportvisserij typen.....	13
4.3	Bereikbaarheid en bevisbaarheid	13
4.4	Sportvisserij en Dierenwelzijn	14
4.5	Sportvisserij en het milieu	14
5	Visstandbeheer en visserijbeheer	16
5.1	Visstandonderzoek.....	16
5.2	Visstand en viswatertype	16
5.3	Visuitzettingen	17
5.4	Visonttrekking	17
5.5	Visserijvrije Zones (VVZ's).....	18
5.6	Vismortaliteit	18
5.7	Monitoring van de visstand	21
5.7.1	Monitoring en onderzoek	21
5.7.2	Vangstregistratie.....	21
6	Beleid, wetgeving en regels	22
6.1	Beleidskaders.....	22
6.2	Regelgeving	25
7	Controle, handhaving en sanctionering	26
7.1	Privaatrechtelijke controle	26
7.2	Publiekrechtelijke controle	26
8	Visie en wensen	27
9	Bijlagen.....	29

1 Inleiding

Sportvisserij en waterschap; beide partijen werken dagelijks op en langs het water. Het is dan ook niet vreemd dat zij geregeld samen overleggen in een visstandbeheercommissie (VBC). In deze commissie komen alle zaken aan de orde die de visstand en de visserij raken. Hiermee voldoet de VBC aan de door het waterschap Aa en Maas gestelde bijzondere voorwaarde in de huurovereenkomst voor het visrecht. In het beheergebied van waterschap Aa en Maas vindt geen beroepsvisserij plaats. De sportvisserij en het waterschap (visrechthebbenden) hebben een visplan opgesteld waarin op hoofdlijnen is beschreven hoe de visserij plaatsvindt en hoe zaken zijn geregeld.

In dit Visplan wordt beschreven hoe de visrechthebbende hengelsportorganisatie in samenwerking met het waterschap en betrokken terreinbeherende organisaties, leden van de *VBC Aa en Maas*, het visserijbeheer willen uitvoeren. Bij het visserijbeheer moet rekening worden gehouden met zowel de doelen van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) als andere beleidskaders zoals beschreven in hoofdstuk 6 van dit Visplan.

Dit Visplan heeft betrekking op het water waarvan de visrechten zijn uitgegeven door waterschap Aa en Maas, waarbij de focus ligt op de KRW-waterlichamen.

Het Visplan is een doorlopend document. Dit Visplan bestaat uit een algemeen statisch deel en er kan een dynamisch deel bestaande uit factsheets per waterloop, gebied, thema of project aan toegevoegd worden. Met behulp van de factsheets kan de VBC of een VBC-partij actuele thema's oppakken en via projecten uitwerken in maatregelen en/of oplossingen. Het opstellen van deze factsheets gebeurt op ambtelijk niveau door de VBC, in overleg met lokale stakeholders. Factsheets zijn dynamisch maar worden slechts aangepast als daar aanleiding toe is (bijvoorbeeld bij lokale veranderingen zoals uitgevoerd beekherstel, of na aanleg van een Ecologische Verbindingszone etc.).

De gegevens in dit visplan zijn aangeleverd door de leden van de VBC.

2

Beschrijving werkgebied

Dit Visplan heeft betrekking op de KRW-waterlichamen en op de overige wateren waar het waterschap de visrechten van verhuurt. Het werkgebied van waterschap Aa en Maas ligt in het oostelijk deel van de provincie Noord-Brabant en heeft een omvang van ruim 160.000 hectare, waarin 778.000 mensen wonen in 20 gemeenten. Het grootste deel van het gebied bestaat uit hellende zandgronden. Ten oosten van de Peelhorst stroomt het water via de Raam richting de Maas. Aan de westkant stroomt het water richting de Aa, die bij 's-Hertogenbosch in de Maas uitmondt. Het noordelijke deel van ons werkgebied bestaat uit kleipolders.

Het gebied is opgedeeld in vier verschillende districten:

- Hertogswetering (Noordwest)
- Raam (Noordoost)
- Beneden Aa (Midden)
- Boven Aa (Zuid)

In het werkgebied zijn 52 wateren aangewezen als KRW-waterlichaam. Deze waterlichamen zijn ofwel kunstmatig (25) of zijn door menselijke invloed sterk veranderd (27).

Waterlichaam		Type water	Status
NL38_2H	Groote Wetering	M3	Kunstmatig
NL38_6G	Koningsvliet en Koppelsloot	M3	Kunstmatig
NL38_7D	Hertogswetering, Hoefgraaf e.a.	M3	Kunstmatig
NL38_8K	Peelkanaal/Defensiekanaal ea	M3	Kunstmatig
NL99_PEELKAN*	Peelkanalen*	M3	Kunstmatig
NL38_5D	Zuid-Willemsvaart in Den Bosch	M6b	Kunstmatig
NL38_5A	Zuid-Willemsvaart Traverse Helmond	M6a	Kunstmatig
NL38_6H	Drongelens Kanaal	M6a	Kunstmatig
NL99_5C_SD_4_2**	Eindhovens Kanaal**	M6a	Kunstmatig
NL38_3G	Aa vanaf Eeuwselse Loop tot Helmond	R5	Sterk veranderd
NL38_3R	Aa bij Helmond	R5	Sterk veranderd
NL38_8Q	St Jansbeek	R5	Sterk veranderd
NL99_LOOBMOLE*	Loobeek en Molenbeek*	R5	Sterk veranderd
NL38_1D	Aa van Gemert tot Den Bosch	R6	Sterk veranderd
NL38_6J	Dieze	R6	Sterk veranderd
NL38_6O_2	Stads-Aa	R6	Sterk veranderd
NL99_6_BO_BE_2**	Midden- en Beneden Dommel**	R6	Sterk veranderd
NL38_6Q	Engelermeer	M20	Kunstmatig
NL38_1B	Wambergse Beek	R20	Sterk veranderd
NL38_1H	Goorloop, Boerdonkse Aa en Aa van Helmond	R20	Sterk veranderd
NL38_2G	Leijgraaf	R20	Sterk veranderd
NL38_3S	Goorloop tot aan Wilhelminakanaal	R20	Sterk veranderd
NL38_8I	Graafse Raam, Lage Raam, Peelkanaal ea	R20	Sterk veranderd
NL38_8J	Tochtsloot	R20	Sterk veranderd
NL38_8P_2	Oeffeltsche Raam ea	R20	Sterk veranderd
NL38_8F	Halsche Beek en Hooge Raam	R4b	Sterk veranderd
NL38_2J_2	Peelse Loop	R4a	Sterk veranderd
NL38_2K	Esperloop en Snelle Loop	R4a	Sterk veranderd
NL38_3O	Beekerloop	R4a	Sterk veranderd
NL38_3P	Kleine Aa	R4a	Sterk veranderd
NL38_4E	Bakelse Aa, Oude Aa en Kaweise Loop	R4a	Sterk veranderd
NL38_4K	Astense Aa en Soeloop	R4a	Sterk veranderd
NL38_8P_1	Oploosche Molenbeek	R4a	Sterk veranderd
NL38_8S_1	Ledeackerse Beek	R4a	Sterk veranderd
NL38_8T	Tovensche Beek	R4a	Sterk veranderd
NL38_8V	Lactariabeek	R4a	Sterk veranderd
NL38_BRA_02_3E	Aa, Eeuwselse Loop en Kievitsloop	R4a	Sterk veranderd
NL38_1C	Dungense Loop	M1a	Kunstmatig
NL38_1I	Biezenloop	M1a	Kunstmatig
NL38_1J	Goorloop gegraven	M1a	Kunstmatig
NL38_2C	Kleine Wetering	M1a	Kunstmatig
NL38_2E	Landmeersche Loop	M1a	Kunstmatig
NL38_2I	Beekgraaf	M1a	Kunstmatig
NL38_3Q	Voordeldonkse Broekloop	M1a	Kunstmatig
NL38_6F	Nieuwe Loonse Vaart	M1a	Kunstmatig

NL38_6K	Luisbroeksche Wetering en Hedikhuizensche Maas	M1a	Kunstmatig
NL38_6P	Bossche Sloot en Vlijmensch Vensche Hoofdloop	M1a	Kunstmatig
NL38_7F	Lorregraaf en andere M1 waterlopen	M1a	Kunstmatig
NL38_7G	Munsche Wetering	M1a	Kunstmatig
NL38_8G	Lage Raam gegraven	M1a	Kunstmatig
NL38_8O	Sambeeksche Uitwatering	M1a	Kunstmatig
NL38_8S_2	St Anthonisloop	M1a	Kunstmatig

*beheer gedeeld met waterschap Limburg

**beheer gedeeld met waterschap De Dommel

Type code	Naam
M1a	Zoete gebufferde sloten (overgangssloten, sloten in rivierengebied)
M3	Gebufferde (regionale) kanalen
M6a	Grote ondiepe kanalen zonder scheepvaart
M6b	Grote ondiepe kanalen met scheepvaart
M20	Matig grote diepe gebufferde meren
R4a	Permanente langzaam stromende laagland bovenloop op zand
R4b	Permanente langzaam stromende heuvelland bovenloop op zand
R5	Langzaam stromende midden/benedenloop op zand
R6	Langzaam stromend riviertje op zand/klei
R20	Moerasbeek

Tabel 2.1 KRW-waterlichamen in het beheergebied

3 Visrechten

3.1 Het visrecht

Het visrecht is een recht om te vissen, zoals dat juridisch is beschreven in de Visserijwet (1963). Het visrecht is het recht om vis te mogen vangen en uitzetten. In de Visserijwet staat beschreven met welke vistuigen er bij welk type visrecht gevestigd mag worden.

Het visrecht is voorbehouden aan de visrechthebbende. Dit is de eigenaar van de grond onder het water, de eigenaar van een heerlijk visrecht (visrecht gesplitst van eigendom ondergrond) of degene die het visrecht huurt/pacht van de eigenaar. Uitsluitend de visrechthebbende is bevoegd om vis te vangen of uit te zetten. Onder het visrecht valt ook het doen van onderzoek naar de visstand, en het stellen van regels aan de visserij via een schriftelijke toestemming. De visrechthebbende kan via de uitgifte van een schriftelijke toestemming anderen de bevoegdheid geven om te vissen.

Bij de verhuur van visrechten dient de Kamer voor de Binnenvisserij de huurovereenkomst en/of schriftelijke toestemming (dit laatste geldt alleen voor visserij met beroepsvistuigen) goed te keuren. Een huurovereenkomst heeft een looptijd van zes jaar en wordt daarna automatisch verlengd.

3.2 Visrechthebbenden

Visrecht in het gebied van waterschap Aa en Maas wordt verhuurd aan de Federatie Sportvisserij Zuidwest Nederland. Deze organisatie is daarmee de visrechthebbende. Andere schubvis-visrechten in het gebied, niet zijnde van waterschap Aa en Maas, worden gehuurd van provincie, gemeentes, natuurorganisaties of particulieren. De hengelsportorganisaties werken samen en zijn landelijk georganiseerd in de koepelorganisatie Sportvisserij Nederland.

Sportvisserij Nederland geeft namens de visrechthebbende sportvisserijorganisatie de VISpas (schriftelijke toestemming) uit, waarmee de aangesloten individuele leden bevoegd zijn om te vissen met een hengel.

Er vindt in het beheergebied van waterschap Aa en Maas geen beroepsvisserij plaats.

4 Sportvisserij

De visserij binnen het waterschap Aa en Maas betreft enkel de sportvisserij. Deze wordt in dit hoofdstuk verder toegelicht. In dit Visplan wordt onder sportvisserij verstaan het recreatief vissen met één, twee of drie hengels. Gevangen vis wordt teruggezet in het water of voor eigen consumptie meegenomen, mits binnen de kaders van de wet- en regelgeving.

Wie is de sportvisser?

Ruim 1,7 miljoen Nederlanders beoefenen in hun vrije tijd het sportvissen. Het merendeel bestaat uit mannen, maar de deelname van vrouwen groeit, in 2020 visten 470.000 vrouwen. Onder kinderen van 6-14 jaar is het vissen ook populair, 19% van hen heeft in 2020 gevestigd, dat zijn 330.000 kinderen. In Nederland zijn 650.000 sportvissers aangesloten bij een hengelsportvereniging. Het sportvissen kan dus als belangrijke vorm van recreatie in ons land worden gezien (*Kantar, 2021*).

Waarom vist een sportvisser?

Veel sportvissers vissen simpelweg omdat ze het leuk vinden (81%). Er is echter ook een grote groep vissers die "liefde voor de natuur" (69%) en "tot rust komen" (66%) als motief om te vissen noemen. Bij het zoeken naar geschikt viswater letten de meeste vissers op rust (79%), bevisbaarheid vanaf de oever (78%) en natuurschoon (78%).

Ruim de helft van alle sportvissers is tevreden of zeer tevreden over de visvangsten, het gaat hierbij om het aantal vissen (53%), het formaat van de vissen (55%) en de soorten vis die worden gevangen (59%). Bijna een kwart geeft daarentegen aan wel behoefte te hebben aan betere visvangsten. (*Van der Roest en Davids, 2017*)

Hoe wordt gevestigd?

De meeste sportvissers geven aan recreatief te vissen en hebben geen voorkeur voor specifieke vissoorten (56%). Verder is het witvissen populair (vooral blankvoorn, brasem en kolblei, 27%), gevolgd door karpervissen (19%), allround sportvissen (17%) en roofvissen (15%). Veel vissers beoefenen regelmatig meerdere technieken (*Kantar, 2021*).

4.1 Organisatie

De organisatiegraad van de sportvisserij is in Nederland hoog. De 650.000 aangesloten sportvissers in Nederland zijn lid van één van de ongeveer 800 plaatselijke hengelsportverenigingen. Op regionaal niveau vormen hengelsportverenigingen federaties. Op landelijk niveau zijn de zeven federaties lid van Sportvisserij Nederland.

Sportvisserij Nederland geeft namens de hengelsportverenigingen en federaties de VISpas uit aan de aangesloten leden. Hierdoor zijn voor vrijwel heel Nederland de basisregels waaraan de sportvisser zich dient te houden hetzelfde. Via documentatie bij de VISpas en via de onlinetool www.visplanner.nl kunnen specifieke regels per water aan de sportvisser worden opgelegd.

In het werkgebied van waterschap Aa en Maas zijn ca. 50 hengelsportverenigingen actief, waarbij in totaal ca. 25.000 sportvissers zijn aangesloten.

4.2 Sportvisserij typen

Zoveel mensen, zoveel wensen, dit gezegde geldt ook zeker voor de sportvisserij. Binnen de sportvisserij zijn verschillende vormen van vissen met de hengel te onderscheiden. Ieder type heeft eigen preferenties en kan het vissen met de hengel op verschillende manieren beoefenen. Een overzicht van de acht verschillende sportvistypen staat in Bijlage III.

4.3 Bereikbaarheid en bevisbaarheid

Een goede bereikbaarheid en bevisbaarheid is voor de sportvisserij een cruciale voorwaarde. Men moet bij het water kunnen komen (bereikbaarheid) en er dient aan het water voldoende ruimte te zijn om te kunnen vissen (bevisbaarheid).

Het waterschap heeft een Nota Recreatie waarin is geregeld dat schouwpaden en andere eigendommen van waterschap Aa en Maas in principe zijn opengesteld voor recreatief medegebruik¹.

Sportvissers maken gebruik van water en oevers om hun hobby uit te oefenen. De wijze van gebruik is afhankelijk van type sportvisser. Bijvoorbeeld vliegvisser lopen langs de oever op zoek naar de vis. Wedstrijdvisser zitten op regelmatige afstand (veelal 15 meter) van elkaar. Recreatievisser vissen bij voorkeur dicht bij een plek waar ze de auto kunnen parkeren. Ook wordt er gevestigd vanuit de boot. Snoekvisser

¹ Alle schouwpaden zijn in beginsel opengesteld voor individuele wandelaars, tenzij er zwaarwegende redenen zijn om dit niet te doen. Bijvoorbeeld verwachte schade, of overlast. Een andere uitzondering is afscherming voor de veiligheid van de wandelaar. Dit is herkenbaar aan afsluiting door middel van een hek of bord. (Nota Recreatie, 2012).

vanuit de boot doen dit vaak varend, witvisseren leggen hun boot vast en vissen dan op één plek. Voor het gebruik van zowel de oever als het water dienen zij zich te houden aan dezelfde regels als andere recreanten.

Visrecht en looprecht vallen echter niet altijd samen. Het kan voorkomen dat het waterschap niet de eigenaar is van de oever. Als dan visrecht is verhuurd voor de waterloop, is er niet per definitie ook sprake van looprecht over de aangrenzende percelen. Hier dient rekening mee gehouden te worden en zo mogelijk dienen afspraken met de terreineigenaar te worden gemaakt. Specifieke lokale afspraken en regels zijn terug te vinden via de Visplanner (www.visplanner.nl).

4.4 Sportvisserij en Dierenwelzijn

De maatschappelijke aandacht voor dierenwelzijn is de laatste jaren sterk gegroeid. De groeiende overtuiging is dat dieren een intrinsieke waarde hebben en pas op de tweede plaats van nut kunnen zijn voor de mens. Deze visie op natuur is ook van invloed op de sportvisserij. Als actieve natuurdeelnemers dragen sportvisseren extra verantwoordelijkheid voor een zorgvuldige omgang met vis. Die verantwoordelijkheid neemt de hengelsport ook. Gedragsregels rondom dierenwelzijn zijn opgenomen in vergunningsvoorwaarden van de VISpas en/of vis toestemming.

Op de website van Sportvisserij Nederland is informatie te vinden tav. vissenwelzijn en is de gedragscode opgenomen in de brochure "Verstandig sportvissen".

4.5 Sportvisserij en het milieu

Gebruik (lok)voer door sportvisseren

Sportvisseren gebruiken lokvoer om vissen naar hun stek lokken en om vissen tot azen aan te zetten. Het gebruik van lokvoer is sterk verschillend per sportvistype. Zo gebruiken bijvoorbeeld snoekvisseren en vliegvisseren geen lokvoer.

Uit een literatuurstudie (Emmerik & Peters, 2009) naar de effecten van lokvoer op de waterkwaliteit (fosfaat bijdrage) is gebleken dat de bijdrage aan het P-gehalte door het gebruik van lokvoer veelal tussen de 0,1% tot 1% ligt. In eutrofe vaarten is dit nog lager. Alleen in kleine visvijvers met een hoge bevissingsdruk kan de bijdrage groter zijn.

Loodgebruik

Sportvisserij Nederland en waterschap Aa en Maas hechten belang aan de afname van loodgebruik in de sportvisserij. Conform de Green Deal Sportvisserij Loodvrij (GD222, 2018) en de samenwerkingsovereenkomst Sportvisserij Loodvrij 2022-2024 wordt gewerkt aan het terugdringen van loodgebruik in de hengelsport.

Om het loodvrij vissen te stimuleren, is al vanaf 2018 een brede campagne gestart om te zorgen voor alternatieven voor lood. Zo zijn

diverse pilots gedaan met hengelsportverenigingen om het loodvrij vissen te promoten door bepaalde activiteiten volledig loodvrij te organiseren, loodalternatieven uit te delen onder (nieuwe) leden en loodalternatieven als prijzen uit te reiken bij wedstrijden. Tevens ligt sinds begin 2023 een volledig gebruiks- en verkoopverbod van vislood in de EU ter besluitvorming voor bij de Europese Commissie. Naar verwachting zal dit verbod, samen met de bewustwording over loodalternatieven die via de eigen campagnes wordt gestimuleerd, in de komende jaren zorgen voor de beoogde loodvrije sportvisserij. Op het moment van schrijven van dit Visplan zien we al dat loodgebruik onder sportvisserij de laatste jaren steeds verder aan het afnemen is.

Invasieve exoten

In de Nederlandse binnenwateren zitten tegenwoordig vele invasieve exoten, waaronder de wolhandkrab en diverse Amerikaanse rivierkreeften. Deze soorten zijn opgenomen in de invasieve exotenlijst van de EU. Dit houdt in dat men verplicht is deze soorten te monitoren en te bestrijden en dat er restricties gelden voor de opslag en het vervoer van deze soorten. In eerste instantie is het Ministerie van LNV verantwoordelijk voor de monitoring en bestrijding van de invasieve krab en kreeft. De aanwezigheid van deze soorten wordt steeds meer als onwenselijk beschouwd.

De krabben en kreeften zijn van economische waarde voor de beroepsvisserij en dit is op dit moment nog de enige partij die actief mag vissen op deze soorten. Mochten er in de toekomst extra bestrijdingsmaatregelen worden genomen tegen de krabben en kreeften zal daarom de beroepsvisserij hiervoor ingeschakeld moeten worden. Omdat niet alle te vangen krabben en kreeften economisch interessant zijn (ook de kleine exemplaren moeten worden weggevangen) ligt er nog een vraag over de bekostiging.

Op het moment van schrijven werkt de Unie van Waterschappen samen met LNV en de beroepsvisserij aan het sneller mogelijk maken van grootschalig wegvangen, bijvoorbeeld doordat LNV een generieke vrijstelling geeft voor het wegvangen van uitheemse kreeftensoorten die op de Unielijst van invasieve exoten staan. Daarbij zou het dan ook eenvoudiger moeten zijn voor anderen dan beroepsvissers om kreeften weg te vangen. Wij volgen deze landelijke ontwikkelingen op de voet.

5 Visstandbeheer en visserijbeheer

5.1 Visstandonderzoek

De waterbeheerder (waterschap Aa en Maas) heeft behoefte aan actuele gegevens van de visstanden in het gebied, mede omdat vis een indicator is voor de waterkwaliteit. Met de visgegevens kunnen genomen maatregelen worden getoetst en de ecologisch toestand worden bepaald. Verder is er een opgave voor het verbeteren van de vismigratie en de biodiversiteit.

De uitvoer van onderzoeksmaatregelen wordt zoveel mogelijk gedaan door erkende ecologische adviesbureaus met hun materiaal en kunde.

5.2 Visstand en viswatertype

Visstand

Ieder water heeft een eigen unieke samenstelling van de visstand. De visstand wordt bepaald door de omstandigheden in het water. De inrichting (diepte, oevers, waterplanten, structuren), de waterkwaliteit (nutriënten, zuurstof), de mate van stroming en de mate van verbinding met andere wateren bepalen welke vissoorten aanwezig zijn en wat de verhouding is tussen de soorten. In de KRW-waterlichamen vindt eens per zes jaar monitoring van de visstand plaats. Daarnaast komen steeds meer technieken beschikbaar die de visstand continue kunnen monitoren (o.a. onderwatercamera's en telemetriesystemen). In de rapportages van de visstandmonitoringen staat een beschrijving van de visstand per waterlichaam.

De visstand is de laatste 10-15 jaar aan verandering onderhevig als gevolg van de vermindering van de voedselrijkdom, de toenemende helderheid van het water en het ontbreken van natuurlijke structuren ten behoeve van voedsel- en schuilgelegenheid. Er is sprake van minder toevoer van nutriënten en toename van predatie door o.a. aalscholvers. Waar aalscholvers vroeger op kolonies op enkele plaatsen aan de kust en randmeren voorkwamen zijn ze nu meer verspreid over heel Nederland en jagen op meer locaties.

Viswatertype

De KRW-waterlichamen zijn ofwel kunstmatig (25), ofwel getypeerd als sterk veranderd waterlichaam (27). De visstand voor KRW-waterlichamen is getypeerd met behulp maatlaten voor vis. Per watertype is een beschrijving van een referentiebeeld en een vismaatlat beschikbaar. Daarnaast kunnen de wateren getypeerd worden aan de hand van de begroeiing met waterplanten, doorzicht en diepte, dit is de zogenaamde OVB-viswatertypering. Bij toenemende waterplantenbedekking zijn de

typen: brasem-snoekbaars; blankvoorn-brasem; snoek-blankvoorn en ruisvoorn-snoek. Deze twee typeringen zitten elkaar niet in de weg. Ten behoeve van sportvisserij wordt – in overleg – alleen karper uitgezet. Dit gebeurt conform de Richtlijnen Uitzet Karper (2020). In de actualisatie van deze richtlijnen uit 2020 worden de KRW eisen expliciet meegenomen in de criteria voor toetsing van karperuitzet.

De kunstmatige wateren zijn allemaal gegraven waterlichamen, oorspronkelijk aangelegd voor scheepvaart of waterbeheerfunctie. De omstandigheden voor vis zijn vaak niet optimaal, doordat deze grote wateren beheerd worden, waarbij het water wordt geschoond. Natuurlijke structuren zijn daardoor beperkt aanwezig. Doordat het water gegraven is, heeft de oeverzone vaak een steil talud. Beide zaken zijn beperkend voor de visstand omdat paai- en opgroeigebied en schuilmogelijkheden hierdoor beperkt zijn. Kunstmatige wateren kunnen door het aanbrengen van structuur en natuurvriendelijke oevers met voldoende waterdiepte een dichtere en gevarieerdere visstand ontwikkelen.

5.3 Visuitzettingen

Op grond van het visrecht zijn visrechthebbenden bevoegd om vis uit te zetten. Sinds de inwerkingtreding van de Kaderrichtlijn Water wordt het uitzetten van de vis vooraf afgestemd en ter goedkeuring voorgelegd aan de waterbeheerder. Landelijk zijn er bijvoorbeeld afspraken gemaakt over het uitzetten van karper, in de Richtlijn Uitzet Karper (2020).

5.4 Visonttrekking

Sportvissers mogen vis meenemen voor eigen consumptie. Dit geldt uiteraard alleen voor de in de Visserijwet aangewezen vissoorten. De meeste vissoorten worden niet gewaardeerd als consumptievis. Slechts snoekbaars en in mindere mate baars en snoek worden gewaardeerd als consumptievis, hoewel de andere soorten soms ook wel worden geconsumeerd. Hoewel ook de aal of paling een geliefde consumptievis is, heeft de sportvisserij zichzelf - vanwege de zorgelijke toestand van de aalpopulatie - een landelijk meeneemverbod voor aal opgelegd.

De groep vissers die gericht op snoekbaars, baars en snoek vist (roofvissers) is relatief klein, slechts 15% van de sportvissers vist op deze soorten (zie inleiding hoofdstuk 4). Van deze groep neemt slechts een deel wel eens vis mee naar huis voor consumptie. Aangezien dit om een relatief kleine groep sportvissers gaat, is het effect van de visonttrekking door deze groep over het algemeen beperkt.

In de meeste wateren van Aa en Maas komt vanwege het heldere water slechts weinig snoekbaars voor, waardoor er dus ook weinig tot niet gericht op snoekbaars wordt gevist. De onttrekking van vis is daarom te verwaarlozen.

Het meenemen van vis voor consumptie is verder via de algemene voorwaarden bij de VISpas beperkt. Er geldt een meeneemlimiet van twee snoekbaarzen en voor overige vis geldt een totaal aantal van maximaal 15 stuks. Verder is het verboden aal, karper of snoek mee te nemen, deze soorten dienen direct na de vangst te worden teruggezet. Voor een aantal wateren is het meenemen van vis nog verder beperkt, deze aanvullende beperkingen zijn terug te vinden op www.visplanner.nl.

5.5 Visserijvrije Zones (VVZ's)

Op het moment van schrijven van dit Visplan werken Sportvisserij Nederland, Unie van Waterschappen en Rijkswaterstaat op verzoek van de minister aan een voorstel voor landelijke regelgeving voor visserijvrije zones nabij vismigratievoorzieningen. Er ligt nu een voorstel waarin drie categorieën zijn uitgewerkt. Afhankelijk van locatie en doelstellingen geldt bij vismigratievoorzieningen een visserijvrije zone van 50, 100 of 250 meter.

De ontwikkelingen rondom dit voorstel volgen wij op de voet en zodra besluitvorming heeft plaatsgevonden conformeren wij ons aan deze nieuwe regelgeving.

5.6 Vismortaliteit

In het beheergebied zijn er diverse mogelijke oorzaken voor vismortaliteit:

1. Sterfte door beheer en onderhoud (baggeren, maaien, onderhoud kunstwerken);
2. Sterfte door gemalen;
3. Sterfte (onttrekking) door aalscholverpredatie;
4. Sterfte als gevolg van calamiteiten, zoals riooloverstort, hevige regenval, illegale lozingen;
5. Zomersterfte als gevolg van droogval/zuurstofloosheid;
6. Wintersterfte bij langdurige ijsbedekking;
7. Sterfte door microverontreinigingen en ziektes.

Ad. 1 Maaien van waterplanten en oevervegetatie

Bijna alle wateren in Nederland worden minimaal eens per jaar gemaaid. Daarbij wordt met een maaiboot of een maaikorf de watervegetatie verwijderd. Uit onderzoek van Ravon (2015) blijkt dat tussen het maaisel vaak meer dan 25% van de vissen op de kant terecht kan komen (vooral kleine vis). Het maaien heeft daarmee een groot direct effect op de vispopulatie.

Indirect is er ook een effect doordat door het maaien slib wordt opgewerveld. Bij hoge watertemperaturen kan dit leiden tot acute zuurstofloosheid met sterfte als gevolg.

Maatregelen om sterfte te voorkomen zijn gefaseerd maaien, minimaal 25% van de vegetatie laten staan, het tempo van de

maaiwerkzaamheden te beperken en niet te maaien bij watertemperaturen boven de 20 graden. Ook is het maaien na een onweersbui vaak niet verstandig i.v.m. mogelijke zuurstofloosheid.

Ad. 2 Gemalen

Gemalen vormen een migratiebarrière en maken slachtoffers onder vis. Een vis die een gemaal passeert overleeft dit vaak niet, omdat de vis geraakt wordt door de schoepen of de vijzel. Uit onderzoek van de STOWA aan 24 gemalen bleek dat *gemiddeld* ruim 10% van de vis die een gemaal passeert sterft. De daadwerkelijke schadepercentages bij specifieke gemalen zijn afhankelijk van het gemaaltype. De schade aan grote vissen is hoger dan die aan kleine vis (23%), maar grote vis is beter in staat gemalen te vermijden (Van Weeren 2010). Er zijn visvriendelijke gemalen ontworpen die sterfte kunnen voorkomen of grotendeels beperken. In 2012 is door de STOWA een (vervolg) rapport gepubliceerd, getiteld 'Vissen zwemmen weer heen en weer'. Uit dit onderzoek bleek dat niet aangepaste gemalen bijna 100 % van de schieraal beschadigen en daardoor een groot negatief effect op de bedreigde aalpopulatie hebben. Het waterschap heeft in 2009 een vismigratieplan laten opstellen. In dat plan is een uitvoeringsprogramma opgesteld voor de periode 2009-2015 en een vervolg tot 2027.

Ad. 3 Aalscholvers

Nederland herbergt een grote aalscholverpopulatie. Aalscholvers komen verspreid over heel Nederland voor. Vis tot 40 centimeter staat op het menu van de aalscholver. Per aalscholver wordt tot 500 gram vis per dag gegeten. Hengelsportverenigingen geven aan dat aalscholvers binnen het werkgebied van de VBC lokaal een groot effect op de visbestanden hebben. Oplossingen om grote effecten op de visbestanden te voorkomen, zijn vooral het creëren van schuilplaatsen voor vis. In veel watergangen zijn er na het maaien van waterplanten in het najaar te weinig schuilplaatsen voor vis. In deze wateren kan het maaibeheer worden aangepast en er kunnen schuilplaatsen worden aangelegd in de vorm van bijvoorbeeld vissenbossen.

Ad 4 Calamiteiten

Een calamiteit waarbij de waterkwaliteit in het geding is kan leiden tot vissterfte. Met enige regelmaat voorkomende calamiteiten zijn riooloverstorten, lozingen van schadelijke stoffen en heftige regenbuien. Bij riooloverstorten en heftige regenbuien kan het zuurstofgehalte zeer laag worden, waardoor sterfte optreedt. Lozingen van schadelijke stoffen worden vaak minder snel opgemerkt en zijn soms lastig te traceren. Door snel te handelen kan sterfte worden voorkomen. Een calamiteitenprotocol waarbij afspraken tussen waterbeheerder en visrechthebbenden worden vastgelegd helpt om snel in actie te komen. Waterschap Aa en Maas heeft een calamiteitenmeldpunt waar incidenten kunnen worden gemeld. De federatie beschikt over een calamiteitenteam met professioneel gereedschap om eventueel vis weg te vangen en over te zetten naar ander water.

Ad 5 Zomersterfte

Bij langdurige warme perioden neemt de watertemperatuur toe wat bij slechte milieuomstandigheden kan uitmonden in een vissterfte. Kwetsbare locaties zijn ondiepe wateren met een dikke baggerlaag. Wateren op de hogere zandgronden zijn ook kwetsbaar, wanneer bij langdurige droogte het grondwaterpeil te laag komt te liggen en daardoor een watergang droogvalt met sterfte als gevolg. Een derde oorzaak van zomersterfte is overmatige waterplantengroei. Waterplanten produceren bij voldoende daglicht zuurstof, maar onder donkere omstandigheden ('s nachts en bij dichte bewolking) verbruiken de planten zuurstof. Bij massale begroeiing kan dit leiden tot extreme schommelingen in het zuurstofgehalte en zelfs periodieke zuurstofloosheid. Oplossingen zijn het tijdig uitvoeren van baggerwerk, voldoende diepte van watergangen, maatregelen ter bestrijding van verdroging zoals het creëren van extra waterbuffers waardoor water langer kan worden vastgehouden. Verder is een extra maironde (stroombaanmaaien) of inzetten van de harkboot soms een oplossing om te dichte begroeiing te verwijderen. De visserijpartners kunnen het waterschap attenderen op mogelijke knelpunten voor vis.

Droogte en klimaatverandering, een actueel onderwerp waarvoor aandacht vereist is

Vanaf 2017 hebben we diverse achtereenvolgende jaren gehad met zomers met een groot neerslagtekort, langdurige droogte en hoge (water)temperaturen. Hierdoor is er vooral in 2018, 2019 en 2022 langdurig veel droogval van beken en sloten geweest. In heel het stroomgebied zijn hoge temperaturen gemeten van het water en langdurige stagnatie van het water. Het gevolg is een veranderende visstand door vissterfte en ongunstige leefomstandigheden voor vissen. De biodiversiteit en biomassa aan vissen is in veel watersystemen de afgelopen jaren sterk verslechterd. Actie is nodig om te zorgen dat de watersystemen veel weerbaarder zijn tijdens langdurige perioden met weinig neerslag. Zeker het herstel van grondwater en maatregelen die de kwel van grondwater naar de wateren positief beïnvloeden zijn van groot belang om de watersystemen interessant te houden voor vissen en visser.

Ad 6 Wintersterfte

Deze vorm van sterfte komt door klimaatopwarming minder voor. Bij langdurige ijsbedekking van het water, kan het zuurstofgehalte onder het ijs zo laag worden dat vissterfte optreedt. Dit doet zich vooral voor in ondiep water en wanneer er sneeuw op het ijs ligt. Door voldoende diepte in watergangen te creëren, kan het probleem voorkomen worden. Een vuistregel hierbij is dat afhankelijk van het visbestand en wateroppervlak, verdiepte delen worden gecreëerd dieper dan 1,5 meter.

Ad 7 Microverontreinigingen

In het Nederlandse oppervlaktewater komen vele microverontreinigingen voor waarvan van verschillende stoffen de effecten op vis niet bekend zijn. Voorbeelden zijn bestrijdingsmiddelen uit de landbouw en residuen van de anticonceptiepil.

5.7 Monitoring van de visstand

5.7.1 Monitoring en onderzoek

In het plangebied zijn in het verleden diverse en uitgebreide visstand onderzoeken uitgevoerd. Initiatiefnemers zijn over het algemeen de sportvisserij en het waterschap. Door het waterschap wordt in principe iedere zes jaar onderzoek uitgevoerd naar de visstand in de KRW-waterlichamen. De VBC-leden melden elkaar het voornemen voor visstandonderzoek en delen de uitkomsten van het onderzoek in de VBC.

5.7.2 Vangstregistratie

In het plangebied wordt hengelvangstregistratie uitgevoerd. Sportvisseren kunnen via www.mijnvismaat.nl hun vangsten registreren. Ook de *vissenscanner* app van Sportvisserij Nederland verzamelt locatie gebonden gegevens over de visstand. Deze hengelvangstgegevens zijn bruikbaar als aanvulling op regulier visstandonderzoek. Bepaalde vissoorten worden namelijk vooral met de hengel goed gevangen. Daarnaast ontstaat er een continue reeks van visstandgegevens, waardoor een beter beeld ontstaat van de ontwikkeling van de visstand dan door een eenmalig onderzoek.

Een bijzondere bijdrage kan ook geleverd worden door viswedstrijden. Doordat een wedstrijd altijd op een uniforme manier, op vaak dezelfde locatie en met regelmatige herhaling wordt gehouden, worden veel visstandgegevens verzameld. Door het registreren van de vangsten van viswedstrijden (aantal of gewicht per uur) kunnen langjarige gegevensreeksen worden opgebouwd die inzicht geven in de trends en ontwikkeling van de visstand.

Tot slot dragen zogenaamde Spiegelkarperprojecten (SKP's) bij aan informatie over vismigratiemogelijkheden in een gebied. Door foto's van uitgezette spiegelkarpers te vergelijken met foto's van terug gevangen spiegelkarpers, kan aan de hand van het unieke schubbenpatroon van een spiegelkarper worden vastgesteld welke routes individuele karpers hebben gezwommen na te zijn uitgezet.

6

Beleid, wetgeving en regels

6.1 Beleidskaders

Het relevante beleidskaders voor de visserij zijn

- Europese Kaderrichtlijn Water (KRW)
- Europese Aalverordening.
- Europese Biodiversiteit (vrijstromende rivieren)
- Binnenvisserijbeleid
- Beleid water en visstand beheer
- Beleid beroepvisserij
- Beleid sportvisserij

Europese Kaderrichtlijn Water

Doel van de Europese Kaderrichtlijn Water is om de waterlichamen in de betreffende stroomgebieden uiterlijk in 2027 in een goede ecologische en chemische toestand te krijgen en/of te houden. Om te komen tot een goede ecologische toestand zijn maatregelenpakketten samengesteld. Het betreft vooral inrichtingsmaatregelen. Maatregelen voor verbetering van de chemische kwaliteit moeten veelal op landelijk of Europees niveau worden genomen (bijvoorbeeld het stikstofbeleid).

De huidige kwaliteit van het waterlichaam wordt uitgedrukt in een score ten opzichte van de natuurlijke toestand. De natuurlijke toestand is beschreven in een zogenaamde referentie. Deze referentie geeft aan hoe het waterlichaam er uit zou zien zonder menselijke verstoring. De kwaliteit van het waterlichaam wordt bepaald per kwaliteitselement. De visstand is één van de kwaliteitselementen. Per kwaliteitselement is een maatlat opgesteld, om vast te kunnen stellen in welke mate het waterlichaam voldoet aan de referentie.

De huidige kwaliteit van de waterlichamen is uitgedrukt in een ratio van de referentie, de zogenaamde ecologische kwaliteitsratio (EKR). Deze EKR-score ligt tussen nul en één, waarbij de score één staat voor de referentiesituatie. Ook de doelstelling voor het waterlichaam is uitgedrukt in een EKR-score. De doelstelling is de huidige situatie na uitvoering van alle mogelijke en reële maatregelen, dit wordt het goed ecologisch potentieel (GEP) genoemd. Voor de GEP per waterlichaam bij waterschap Aa en Maas en een beschrijving van de huidige situatie van de wateren in het plangebied wordt verwezen naar de KRW-factsheets.

De maatregelen ter verbetering van de visstand betreffen binnen waterschap Aa en Maas vooral de aanleg van natuurvriendelijke oevers en het opheffen van migratiebarrières voor vis.

Europese Aalverordening

De Europese Aalverordening voorziet in de bescherming en herstel van de aal. De aalpopulatie is sinds de jaren zeventig zeer sterk afgenomen, zo sterk dat het voortbestaan van de soort in gevaar is. De aalverordening verplicht de lidstaten om het aalbeheer in een beheerplan uit te werken. Het beheer moet gericht zijn op het realiseren van een uittrek van paai rijpe aal (schieraal) ter grootte van 40% van de uittrek in 1980. In het Nederlandse Beheerplan zijn een aantal maatregelen opgenomen. De voor dit Visplan relevante maatregelen zijn:

- Tegengaan van schieraalsterfte door gemalen en het bevorderen van vrije migratie door de aanleg van vispassages. Dit is opgenomen in de KRW-maatregelen;
- Gesloten tijd voor de aalvisserij in de maanden september, oktober en november;
- Door de sportvisserijorganisaties is zelf een meeneemverbod van gevangen aal ingesteld; gevangen aal moet door sportvissers levend worden teruggezet;
- Uitzet van glasaal en pootaal.

Europese Biodiversiteit (vrijstromende rivieren)

De Europese biodiversiteitsstrategie focust op het herstel van rivieren. In 2030 dient ten minste 25.000 km aan rivieren zijn omgevormd tot vrij stromende rivieren. De nieuwe wet leidt niet automatisch tot meer beschermde gebieden, omdat niet alle herstelde gebieden een beschermde status krijgen.

Binnenvisserijbeleid

Het kader voor de visserij op de binnenwateren is de Visserijwet van 1963. Hierin zijn de bevoegdheden van de visrechthebbenden beschreven. Het Ministerie van LNV beschrijft in diverse kamerbrieven het gehanteerde beleid. De algemene lijn voor de binnenvisserij is dat de visserij moet passen bij de doelen die de waterbeheerder stelt op grond van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW).

Beleid water- en visstandbeheer

In de Adviesnota Beleid Water- en Visstandbeheer van de Unie van Waterschappen, Sportvisserij Nederland en de Combinatie van Beroepsvissers wordt de verhouding beschreven tussen de waterbeheerder en de visrechthebbende.

De waterbeheerder is verantwoordelijk voor het visstandbeheer², omdat deze verantwoordelijk is voor het leefmilieu van de vissen en voor een ecologisch gezond watersysteem. De visrechthebbende is verantwoordelijk voor het visserijbeheer³, omdat deze bevoegdheid in de Visserijwet aan hem wordt toegekend. De waterbeheerder beïnvloedt dus de mogelijkheden van de visrechthebbenden, terwijl de visrechthebbenden invloed hebben op de samenstelling van de visstand, waarvoor de waterbeheerder verantwoording draagt.

Waterschap Aa en Maas

Het beleid voor sportvisserij en visstandbeheer is beschreven in de nota 'Visstand- en visserijbeheer, waterschap Aa en Maas' (2007). Deze nota bevat de basis voor de verhuur van visrechten (visserijbeheer) als ook maatregelen voor het verbeteren van de visstand (visstandbeheer). Het onderdeel Visserijbeheer is in 2013 geactualiseerd in een gezamenlijk en uniform beleid van de waterschappen Aa en Maas, De Dommel en Brabantse Delta, getiteld 'Brabantbreed Visserijbeleid voor de Brabantse binnenwateren.'

Het waterschap heeft waterkwaliteitsdoelen voor wateren vastgesteld in het waterbeheerprogramma (WBP). Deze doelen vormen de criteria van toetsing door het waterschap op de uitvoering van de visserij.

² Visstandbeheer omvat de planmatige voorbereiding en uitvoering van maatregelen bedoeld om een bepaalde visstand te bereiken in een omschreven watersysteem. Deze maatregelen zijn onder meer gericht op het beheer van de leefomgeving van vissen. Visserijmaatregelen zoals het onttrekken en uitzetten van vissen maken deel uit van het visstandbeheer.

³ Visserijbeheer omvat de planmatige voorbereiding van maatregelen bedoeld om de beroepsmatige en de recreatieve visserij optimaal in te richten. Het gaat om het onttrekken en uitzetten van vis en het stellen van regels daarvoor. Onder visserijbeheer vallen ook maatregelen rond de toegankelijkheid en de bevisbaarheid van het water. Het gevoerde visserijbeheer heeft invloed op de visstand en ook op het watersysteem.

Beleid sportvisserij

De belangrijkste randvoorwaarden en uitgangspunten voor de sportvisserij zijn:

- (juridische) toestemming om de visserij te beoefenen;
- toegankelijke, bereikbare en bevisbare wateren;
- een duurzame visstand, als afspiegeling van een ecologisch gezond en zo natuurlijk mogelijk milieu, met daarbij passende visserijmogelijkheden.

De missie van de sportvisserijorganisatie in de VBC Aa en Maas is:

- Het behouden en verkrijgen van het recht om te mogen vissen in zoveel mogelijk wateren;
- Het streven naar aantrekkelijke, natuurlijke, gevarieerde en duurzame visstanden in de wateren van de VBC, die interessant zijn voor de verschillende vormen van hengelsport;
- Een goede bereikbaarheid en bevisbaarheid van de viswateren in de VBC Aa en Maas.

6.2 Regelgeving

De Visserijwet biedt een basisbescherming voor de Nederlandse visstand. Visrechthebbenden hebben de mogelijkheid om aanvullende voorwaarden op te nemen in de schriftelijke toestemmingen. Daarnaast regelt de Keur van het waterschap de bescherming van de waterlichamen en staat in de Waterbeheerplannen van het waterschap wat zij aan maatregelen gaat nemen om de waterkwaliteit en visstand van het water te verbeteren.

Het grootste deel van de waterlichamen is opgenomen in de lijst van viswateren bij de VISpas en terug te vinden op www.visplanner.nl. De regelgeving voor deze wateren is ook daar terug te vinden.

7

Controle, handhaving en sanctionering

Onder controle wordt verstaan het controleren op het in bezit hebben van geldige visdocumenten en op het naleven van de in de Visserijwet en de schriftelijke toestemming opgenomen bepalingen en voorwaarden. Er zijn twee vormen van controle: publiekrechtelijk en privaatrechtelijk.

Publiekrechtelijke controle wordt uitgevoerd door beëdigde opsporingsambtenaren (algemeen of buitengewoon conform artikel 141 Wetboek van Strafvordering), privaatrechtelijke controle wordt uitgevoerd door vrijwilligers zonder strafrechtelijke bevoegdheid.

De sanctionering is wettelijk geregeld. Per overtreding zijn boetebedragen vastgesteld. Deze zijn te vinden in het feitenboekje welke jaarlijks wordt uitgegeven door het Openbaar Ministerie.

7.1 Privaatrechtelijke controle

De hengelsportverenigingen hebben eigen hengelsportcontroleurs. Deze hebben een opleiding gehad bij Sportvisserij Nederland en zijn voorzien van een controlepas en duidelijk herkenbare kleding. Deze verenigingscontroleurs hebben geen wettelijke bevoegdheid. Bij de hengelsportverenigingen zijn tientallen hengelsportcontroleurs actief.

7.2 Publiekrechtelijke controle

De publiekrechtelijke controle in het plangebied wordt uitgevoerd door KLPD, plaatselijke politiekorpsen, politiemilieudienst, BOA's in dienst van de sportvisserij (Sportvisserij Zuidwest Nederland) of terreinbeherende organisaties.

BOA's sportvisserij

Landelijk zijn er ongeveer 100 BOA's door de sportvisserijorganisaties aangesteld. Jaarlijks voeren zij zo'n 40.000 controles uit. Registratie van de controles gebeurt via het online registratieplatform www.boaregistratie.nl. Op basis van de registraties kan de naleving van regels worden geëvalueerd. De afgelopen jaren is het aandeel sportvissers waarbij een proces-verbaal wordt uitgeschreven lager dan 5%, in meer dan de helft van de gevallen gaat het om vissen zonder een (geldige) VISpas.

8

Visie en wensen

Partijen in de VBC willen allen ecologisch gezond water met een bijpassende visstand. Het waterschap werkt via het waterbeheerprogramma aan ecologisch gezond water, maar houdt ook rekening met andere belangen als veiligheid en voldoende water, onder andere voor de landbouw. De VBC wil zich inzetten voor het verder verbeteren van het watermilieu, zodat de visstand zich optimaal ontwikkelt en de visserij duurzaam gebruik kan blijven maken van haar rechten.

Sportvisserij

- Sportvisserij vindt plaats binnen de Wettelijke kaders en overeenkomsten.
- Visserij wordt uitgevoerd met als uitgangspunt een gezonde visstand en goede ecologische waterkwaliteit.

Visuitzet

- Uitzet van karper vindt plaats binnen de Richtlijn Uitzet Karper (2020).
- Overige soorten worden uitgezet na deskundig advies, dat wordt ingewonnen bij Sportvisserij Nederland.
- Wordt voorgelegd aan waterschap Aa en Maas als Waterkwaliteitsbeheerder die de toetst of de gewenste uitzet past binnen het kader van een 'gezonde ecologische toestand'

KRW

- De VBC adviseert het waterschap ten aanzien van de plannen voor de KRW, zodat gebiedskennis over de visstand optimaal benut wordt.

Monitoring

- Alle monitoringsactiviteiten (binnen het werkgebied van de VBC) worden vooraf gemeld aan de VBC.
- Indien nodig wordt een schriftelijke toestemming aangevraagd bij de visrechthebbende.
- De uitkomsten en rapportages worden ter beschikking gesteld aan de VBC.

Vismigratie

- VBC is groot voorstander van de aanleg en uitbreiding van vismigratie mogelijkheden en ondersteunende programma's. De inzet van de VISlift wordt sterk gepromoot daar duurzame monitoring plaats vindt van zowel vismigratie als water parameters. Daarnaast beperkt deze oplossing het waterverbruik van de vispassage (elke druppel telt). Daarnaast is de VBC voorstander van vrij stromende rivieren en beken (Europese wetgeving Biodiversiteit / vrijstromende rivieren).

Controle & Handhaving

- Toezichts- en handhavingstaken op de visstroperij optimaliseren en uitbreiden door samenwerking van betrokken partijen.
- Naleving regelgeving door sportvisserij op niveau 2020 handhaven door inzet controleurs en boa's.

Inrichting & Beheer

- Continu zoeken naar minst schadelijke methoden voor vis van schonen van watergangen.
- Waar mogelijk herstel van onderwaterstructuur door het niet verwijderen van in het water gevallen takken en waterplanten. En door aanleg van structuur vergrotende maatregelen als vissenbossen.
- Alle inzet van inrichting -en beheermaatregelen zijn ten behoeve van het verbeteren van de waterkwaliteit en visstand, met in acht neming van de belangen van betrokken partijen.

Visrechten

- Bij mogelijke herverkaveling of wijzigingen visrechten wordt dit bij de ter inzagelegging van de Ontwerplegger gemeld aan de VBC en vervolgens vastgelegd in betreffende documenten.
- Het uitgiftebeleid voor visrechten is opgenomen in de Leidraad eigendommenbeheer waterschap Aa en Maas. Het bijbehorende beleidsstuk is op het moment van schrijven in ontwikkeling. Bij wijziging van het beleid, wordt de VBC geïnformeerd.
- In een huurovereenkomst voor visrechten kunnen door de eigenaar voorwaarden worden gesteld, bijvoorbeeld over prijs, visuitzettingen en -onttrekkingen, gesloten perioden en terreindelen etc.

Loodgebruik

- Streven naar loodvrij oppervlaktewater zoals ingezet met de Green Deal Sportvisserij Loodvrij (GD222, 2018) en de samenwerkingsovereenkomst Sportvisserij Loodvrij 2022-2024;
- Komende periode stimuleren van initiatieven en pilots en intensieve voorlichting. De concrete acties worden jaarlijks gedeeld in de VBC.

Exoten

- Prioriteit is gezamenlijk vaststellen van Exotenlijst.
- Vanwege toenemende overlast van uitheemse rivierkreeften is behoefte aan handelingsperspectief rondom de mogelijkheden van wegvangen. Waterschap Aa en Maas volgt de landelijke ontwikkelingen en houdt de leden van de VBC hiervan op de hoogte.

Communicatie

- Het is van belang om werkzaamheden en doelstellingen VBC te communiceren, hiervoor wordt gekozen voor bestaande kanalen van deelnemende en betrokken partijen.

9 **Bijlagen**

Bijlage I	Literatuur/gebruikte informatie	30
Bijlage II	Lijst gebruikte afkortingen	31
Bijlage III	Sportvisserijtypen.....	32
Bijlage IV	Achtergronden sportvisserij	35

Bijlage I Literatuur/gebruikte informatie

- **Bijkerk R (red), 2014.** Handboek Hydrobiologie. Biologisch onderzoek voor de ecologische beoordeling van Nederlandse zoete en brakke oppervlaktewateren. Deels aangepaste versie. Rapport 2014 - 02, STOWA, Amersfoort.
- **Kunst, J.M., B. Spaargaren, T. Vriese, M. Kroes, C. Rutjes, E. van der Pouw Kraan, R.R. Jonker, 2010.** Gemalen of vermalen worden. Rapport 2010-W03, STOWA, Amersfoort.
- **Bruin, A. de, W. Patberg, G. Berg & J. Kranenbarg, 2017.** Noodzaak van schadebeperkende maatregelen voor vissen bij schonen en baggeren. RAVON 67, december 2017, jaargang 19-4.
- **Wanink, J.N., R. Bijkerk, G.H. Bonhof, N. Bouton, H. Slabbekoorn, 2012.** Vissen zwemmen weer heen en weer. Rapport 2012-37, STOWA, Amersfoort.
- **Emmerik, W.A.M. van & J.S. Peters, 2009.** Invloed lokvoer op waterkwaliteit. Sportvisserij Nederland, Bilthoven
- **Hermesen, A., M. Maessen, E. van der Pouw Kraan, J. Hendriks, 2017.** Veldstudie naar belasting diffuse bronnen op stedelijk oppervlaktewater. H2O, 2011-13.
- **Van Weeren, B.J. 2010.** Worden vissen in de maling genomen? STOWA rapport-nr. 2010-21
- **Kantar (voormalig TNS-NIPO), maart 2021.** Sportvisserij in 2020: nationale participatie en economische bijdrage van de hengelsport. Onderzoek in opdracht van Sportvisserij Nederland.
- **Zoetemeyer, R.B., & B.J. Lucas, 2007.** Basisboek visstandbeheer. Sportvisserij Nederland, Bilthoven.
- **Rijkswaterstaat, Unie van Waterschappen en Sportvisserij Nederland, 2020.** Richtlijnen Uitzet Karper.
- **Waterschap Aa en Maas, 2007.** Visstand- en visserijbeheer.
- **Waterschappen Brabantse Delta, De Dommel & Aa en Maas, 2013.** Brabantbreed Visserijbeleid voor de Brabantse binnenwateren.

Websites

- www.aenmaas.nl
- www.sportvisserij nederland.nl
- www.sportvisserijzwn.nl
- www.ravon.nl

Bijlage II Lijst gebruikte afkortingen

NVWA	Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit
BOA	Buitengewone Opsporingsambtenaar
EKR	Ecologische Kwaliteitsratio
EZ	Ministerie van Economische Zaken
Fed.	Federatie (van hengelsportverenigingen)
GEP	Gewenst ecologisch potentieel
GET	Gewenst ecologische toestand
HSV	Hengelsportvereniging
HVR	Hengelvangst registratie
KLPD	Koninklijke Landelijke Politiediensten
KRW	Europese Kaderrichtlijn Water
OVB	Organisatie te Verbetering van de Binnenvisserij (tegenwoordig Sportvisserij Nederland)
PV	Procesverbaal
VBC	Visstandbeheercommissie

Definities:

Visrecht:

Het recht tot vissen, waarbij onder vissen wordt verstaan:

- Het te water brengen, lichten of ophalen van vistuigen, evenals het op enige wijze pogen vis uit het water te halen
- Het uitzetten en uitzaaien van vis.

Aalvisrecht

Het recht om met aalvistuigen te vissen, en om aal (paling) te onttrekken en uit te zetten

Schubvis-visrecht

Het recht om met schubvis-vistuigen (incl. hengels) te vissen, en alle vissoorten (zoals aangewezen door de Minister van LNV) met uitzondering van de aal te onttrekken en uit te zetten

De term grondvisrecht bestaat juridisch niet. De term grondvisrecht wordt gebruikt indien men het aalvisrecht heeft, waarbij mee gevangen zeelt mag worden behouden

Bijlage III Sportvisserijtypen

Sportvisser in Nederland vissen op verschillende manieren en op verschillende vissoorten. De wensen en eisen die sportvisser stellen aan visstand, viswater en visstek zijn daardoor niet gelijk, maar lopen per type sportvisser aanzienlijk uiteen. Sportvisser die zich volledig richten op het vangen van één bepaalde vissoort, zullen vooral die wateren bevissen waar deze vissoort in redelijke mate kan worden verwacht. Daarnaast zijn er vistechnieken die specifieke eisen stellen aan de inrichting van de oevers en de directe omgeving. Er zijn bijvoorbeeld statische manieren om te vissen en meer actieve sportvisserijvormen, waarbij de hengelaar zich voortdurend verplaatst over, door of langs het water. Vooral jeugdige en mindervalide hengelaars stellen eisen aan de veiligheid, bereikbaarheid en toegankelijkheid van het water.

Op grond van de combinatie van beviste vissoorten, vistechnieken en eisen die de sportvisser stelt aan het viswater en zijn visstek, is een indeling gemaakt van acht typen sportvisser. Deze typen sportvisser worden in het navolgende besproken.

Recreatievisser

Het grootste deel van de Nederlandse sportvisser kan worden gerekend tot het sportvisserstype recreatievisser. Dit type omvat sportvisser die met de vaste hengel of een werphengel vooral op brasem of blankvoorn vissen. Natuurbeleving, het avontuurlijk ontspannen aan de waterkant, vormt voor deze groep vaak een belangrijk motief.

Karpervisser

Karpervisser zijn grofweg in te delen in twee groepen. De ene groep wil graag veel karpers vangen en de andere groep vangt het liefst grote karpers. Dit verschil heeft belangrijke gevolgen voor de eisen die deze twee groepen aan het viswater en het visstandbeheer stellen.

Snoekvisser

Voor de snoekvisser is een gezonde snoekstand dé voorwaarde voor een geschikt viswater. Voor de snoekvisser is niet alleen de aanwezigheid van voldoende aantallen, maar ook het formaat van de te vangen snoek van belang.

Vliegvisser

Vliegvisseren vissen met imitaties van insecten en vis(larven), die door de vis vooral visueel worden waargenomen. Deze visteknik is daardoor het meest effectief in helder water. In beken worden vissoorten als beekforel, vlagzalm, kopvoorn en winde door vliegvisseren zeer gewaardeerd.

Snoekbaarsvisser

Snoekbaars is een zeer gewilde sportvis die vanaf de kant en vooral vanuit bootjes in voedselrijke, troebele en/of diepere wateren wordt bevestigd. Het formaat van de te vangen snoekbaars is hierbij niet van het grootste belang.

Wedstrijdvisser

Wedstrijdvisseren willen in een bepaalde tijd zoveel mogelijk vis vangen. Het competitie-element vormt voor deze sportvisseren het belangrijkste motief. Vooral voedselrijke wateren met harde, uniforme oevers en een dicht bestand aan witvis zijn geschikt als wedstrijdwater.

Jeugdige visser

Voor jeugdige sportvisseren gelden bijzondere eisen voor wat betreft de veiligheid aan en rondom het viswater. Geschikt viswater voor de jeugd ligt in een goed bereikbare omgeving. Een gevarieerde visstand met makkelijk vangbare vissen is uiteraard een voordeel.

Mindervalide sportvisser

Mindervalide sportvisseren stellen specifieke eisen aan de toegankelijkheid van visplekken en de bevisbaarheid van het water vanaf de oever.

Bron:

Zoetemeyer, R.B., & B.J. Lucas, 2002. Sportvisserijgebruik: Wat willen sportvisseren? Vis & Water magazine vol. 2 (4): 3-12.

Bijlage IV Achtergronden sportvisserij

Educatie en voorlichting

De sportvisserij zet een breed scala aan instrumenten in om de aangesloten sportvissers met succes en met respect voor vis en het milieu te laten vissen.

- Sportvisserij Gedragscode welzijn vis: deze internationaal afgestemde gedragscode is breed gecommuniceerd via eigen mediakanalen naar de leden. Deze gedragscode is vertaald en doorgevoerd in diverse afzonderlijke gedragsregels.
- Gezamenlijke lijst viswateren bij de VISpas: in dit document staan diverse gedragsregels hoe om te gaan met het welzijn van vis, het milieu en de veiligheid op en aan het water.
- Brede voorlichting via halfjaarlijks VISblad aan alle leden: tweemaal per jaar ontvangen alle leden het VISblad. In het VISblad staan met grote regelmaat artikelen waar een weidelijke omgang met vis, zorg voor het milieu en veiligheid worden benoemd.
- Instructies over hoe te vissen: er zijn diverse instructiefolders en -filmpjes beschikbaar gesteld.
- VISTv: Eigen Tv-programma van Sportvisserij Nederland dat wordt uitgezonden op RTL 7. Jaarlijks worden 12 afleveringen gemaakt.
- VISlessen: op aanvraag verzorgen instructeurs (VISmeesters) van de sportvisserij een VISles op basisscholen. In de lessen wordt uitleg gegeven over de biologie van de vis, hoe vis te behandelen en hoe gevestigd dient te worden.
- Jeugdcursus: hengelsportverenigingen verzorgen jeugdcursussen voor (nieuwe) jeugdleden. Hierin krijgen de leden uitleg over het vissen, de biologie en de omgang met gevangen vis.

Sportvisserij en de maatschappij

Sportvissers komen uit alle lagen van de bevolking. De gemiddelde leeftijd ligt rond de 50 jaar en circa 30% is laag opgeleid, ongeveer 40% is gemiddeld opgeleid en circa 30% is hoog opgeleid (*Kantar, 2021*). De meeste sportvissers zijn betrokken bij de natuur. Men heeft oog voor het leven in en langs het water en geniet van het natuurschoon.

Binnen de sportvisserij zijn veel vrijwilligers actief. Zij zijn op veel fronten actief. De inzet is enerzijds om het vissen als verenigingsactiviteit te faciliteren (wedstrijden), anderzijds zetten veel mensen zich in voor het mooi houden van het viswater via opruimcampagnes zoals Vang5 waarbij zwerfvuil wordt verwijderd. Verder worden cursussen voor de jeugd georganiseerd (vaak samen met het IVN) om de basisbeginselen van het sportvissen en de biologie uit te leggen. Er worden vislessen op basisscholen verzorgd en voor ouderen is het programma Samen Vissen ontwikkeld, waarbij ouderen uit zorginstellingen door vrijwilligers worden meegenomen naar de waterkant om daar te vissen.

Economisch is de sportvisserij zeer relevant. De jaarlijkse bijdrage aan de economie bedraagt ongeveer 915 miljoen euro per jaar (*Kantar, 2021*).